

1 skyrius. Praktiniai įvairių metodų taikymo pratimai

Rekomenduojama trukmė: 15 valandų

Aprašas: šiame skyriuje besimokantieji supažindinami su keliais tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo ir tobulinimo metodais. Kiekvienas metodas, pavyzdžiui, klausimynai, kritinių incidentų analizė, kultūriniai asimiliatoriai, bendravimo pratimai ir istorijų ratas, nagrinėjami atskirai. Kiekvienos temos pabaigoje yra supratimo ir refleksijos veiklos.

Metodai: kiekvienai temai rekomenduojama naudoti įvairius metodus ir priemones. Pradėkite nuo apšilimui skirtos užduoties (citasos ar klausimai diskusijai), padėsiančios pristatyti temos kontekstą ir patikrinti jau turimas besimokančiųjų žinias apie tą konkrečią temą. Pagrindinis turinys pateikiamas tekstu, diagramomis ir iliustracijomis. Rekomenduojame klausimus pagrindinio turinio dalių supratimui įtvirtinti ir refleksijai. Toliau pateikiami ir klausimai diskusijai. Kiekvienos temos pabaigoje yra nuorodų į papildomą medžiagą, šaltinius, vaizdo įrašus. Jie galėtų būti naudojami atsižvelgiant į suaugusiųjų švietėjų poreikius. Pateikti išteklių yra tik rekomendacija. Andragogai raginami papildyti šią medžiagą savais šaltiniais ir papildoma informacija.

Skyriaus pabaigoje besimokantieji gali atsakyti į įsivertinimui skirtus klausimus, kad apmąstyty pažangą ir geriau suprastų dalyko medžiagą.

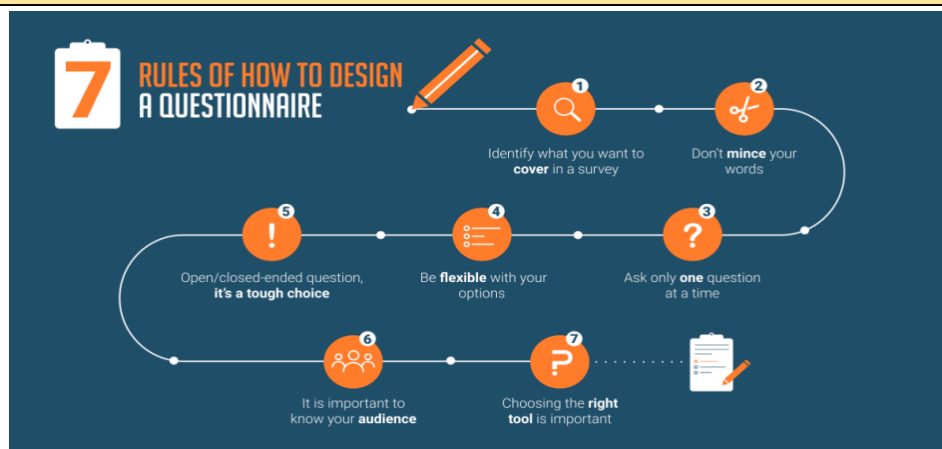
Anketos

▣ Apšilimas

Perskaitykite šias citatas ir pagalvokite, ką jos reiškia. Ar sutinkate su kuria nors jų?

„Anketa yra paprastas pirmas žingsnis siekiant labiau suvokti save“ – Nick Morgan	„Žmogus vertinamas kaip aukščiausias gyvūnas, bent jau tarp visų gyvūnų, kurie grąžino anketą“ – Robert Breault	„Gebėjimas klausti yra visos žmonijos pažangos pagrindas.“ – Indra Gandhi
--	--	--

▣ Mokomės

Šaltinis: <https://www.questionpro.com/blog/what-is-a-questionnaire>

Anketa tai – tyrimo instrumentas, skirtas duomenims rinkti. Tai standartizuotų klausimų rinkinys, atitinkantis nustatytą schemą ir orientuotas į tyrėjams rūpimų problemų analizę, matavimą ir vertinimą. Anketomis įprastai tiriamos didelės žmonių grupės, kurių kitaip nebūtų galima pasiekti.

Labai svarbu, kaip tyrėjas kuria sistemą: formulotės neturi pasiūlyti atsakymo. Be to, klausimai turi būti sukonstruoti taip, kad būtų suprantami, kad į juos galėtų atsakyti daug žmonių, nesvarbu, kokio amžiaus, išsilavinimo ar socialinės padėties. Klausimų formulavimo būdas priklauso nuo tikslinės grupės, kuriai skirtas klausimynas, ir nuo respondentų įvairovės.

Atsakymuose turi būti pateikti atsakymų variantai, kurie bus naudingi tyrėjams aiškiai nustatyti tam tikras problemas. Jie gali turėti uždarus (taip / ne) arba atvirus variantus (respondento atsakymas yra išsamus su komentarais ar nuomone). Taip pat gali būti naudojami Likerto skalės atsakymai, leidžiantys tyrėjui nustatyti tam tikro elgesio / bruožų / įpročių didėjimą arba mažėjimą.

Open and Closed-Ended Questions

Open Not a "yes" or "no" answer. Used when you want more of a response. Encourages the caller to open up to you.	WHY WHERE WHAT WHEN HOW
DO MAY WOULD IS / ARE DOES	Typically a "yes" or "no" response. Closed Used when you want a short, specific answer. Allows you to control the conversation and keep it focused.

LIKERT SCALE EXAMPLES

1 AGREEMENT <ul style="list-style-type: none"> • Strongly Agree • Agree • Neutral • Disagree • Strongly Disagree 	2 FREQUENCY <ul style="list-style-type: none"> • Very Frequently • Frequently • Occasionally • Rarely • Never 	3 IMPORTANCE <ul style="list-style-type: none"> • Extremely Important • Very Important • Moderately Important • Slightly Important • Not important at all 	4 INTEREST <ul style="list-style-type: none"> • Very interested • Somewhat interested • Neutral • Somewhat uninterested • Very uninterested
--	---	---	---

Šaltinis: <https://www.hospitalitynet.org/opinion/4082843.html>

Šaltinis: <https://www.questionpro.com/blog/what-is-likert-scale>

Anketos konstravimas pagrįstas moksliniais tyrimais, ji rengiama mokliškai, o ne atsitiktinai. Klausimyno sudarymas priklauso nuo to, kaip bus renkami duomenys.

Kai kurias anketas sudaro mokslininkai / profesoriai / akademinis personalas, ir jos gali būti naudojamos kitomis aplinkybėmis (tiriant kitas šalis ar gyventojų grupes). Tačiau prieš tai anketą reikia patikslinti, kad tiktų atitinkamai populiacijai (pavyzdžiui, jei klausimynu siekiama įvertinti migrantų pasitenkinimą maistu priimančioje šalyje, tada pasirinkti maisto produktai turi atitikti priimančiosios šalies situaciją, todėl naudodami kitur rengtą anketą savo šalyje turime pakeisti pavyzdžius mūsų šaliai būdingais patiekalais). Taigi, prieš naudodami klausimyną, pirmiausia turime įsitikinti, ar priemonė pritaikyta tikslinei populiacijai / situacijai.

Tyrėjai turi laikytis anksčiau minėtų taisyklių, kad gautų patikimus rezultatus, kuriuos būtų galima naudoti atliekant tyrimą.

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Kas yra anketa? Kokios yra pagrindinės jos rengimo taisyklės?

Ar kada nors rengėte anketą tarpkultūriniais klausimais? Jei taip, pasidalinkite savo patirtimi su kitais.

Numatykite:

Į kokius tarpkultūrinės kompetencijos aspektus turime atsižvelgti vertindami mokinių tarpkultūrinę kompetenciją?

Vertindami besimokančiųjų tarpkultūrinę kompetenciją, turime atsižvelgti į šiuos aspektus (Fantini, 2007):

- a) tarpkultūrinės žinios;
- b) tarpkultūrinės nuostatos;
- c) tarpkultūriniai įgūdžiai;
- d) tarpkultūrinis sąmoningumas.

Numatykite:

Su kokiomis problemomis gali būti susiję klausimai tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo anketoje?

Siekdami sudaryti klausimyną, kuriuo bus vertinama tarpkultūrinė kompetencija, tyrėjai gali formuluoti ir įtraukti klausimus, susijusius su tokiomis problemomis kaip:

- politika, užtikrinanti visų žmonių teises, nepaisant jų kilmės;
- tvirtesnis ryšys su skirtingų kultūrų asmenimis ir jų grupėmis;
- tolerancija tarp skirtingų kultūrų individų ir grupių, turinčių skirtingus įsitikinimus;
- žmonės skatinami vertinti ir patirti įvairius veikimo būdus;
- įvairių kultūrinių praktikų ir įsitikinimų žmonės skatinami dirbti kartu;
- bet kokių formų diskriminacijos ir išankstinių nusistatymų panaikinimas;
- tarpkultūrinės kompetencijos mokymas ir modeliavimas;
- profesinio tobulinimosi kursų, ugdančių tarpkultūrinę kompetenciją, skatinimas;
- įtraukianti aplinka kiekvienam (suprasti žmones iš skirtingų kultūrų);
- grupiniai susitikimai ir renginiai, kuriuose dalyvauja žmonės iš skirtingų kultūrų;
- šventės ir renginiai, kuriuose dalyvauja įvairių kultūrų žmonės.

▣ Mokomės

Anketos, kuriomis vertinama tarpkultūrinė kompetencija, yra būtinos, nes kultūra veikia viską (net balso tonas gali būti kultūriškai suformuotas). Anketos suteikia ugdytojams svarbios informacijos ne tik apie besimokančiųjų TBK, bet ir apie organizuojamų tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo kursų efektyvumą. Juose besimokantieji:

Sužino apie savo kultūrinius nustatymus (naudinga suprasti kultūrinius skirtumus įvairiuose kontekstuose).

Žiūri ir klauso tarpkultūrinėmis akimis ir ausimis (pastebi skirtumus ir vertina įvairias perspektyvas).

Sužino, kad klaidinga interpretacija yra nesusipratimas.

Supranta kultūrinės vertybes (kuriančias ramią / įtraukiančią darbo aplinką, kurioje problemos nesunkiai sprendžiamos).

Pagalvokite ir padiskutuokite: Kokių dar privalumų galite pridėti? Pasidalykite savo mintimis su kitais.

Galite naudoti popierines arba elektronines anketas. Čia yra sąrašas [20 geriausių internetinių anketų mokytojams](#)

▣ Atsakykite į klausimus

1. Kaip pasakytumėte, kas yra anketa?
2. Kokie anketų privalumai?

▣ Pagalvokite

- Ar kada nors rengėte anketą tarpkultūriniais klausimais? Pasidalykite savo patirtimi su kitais.
- Ar rekomenduotumėte savo mokiniams užpildyti klausimyną apie TBK? Popierinį ar elektroninį? Kodėl?
- Ar rekomenduotumėte savo kolegoms užpildyti anketą apie TBK? Kodėl?
- Kam teiktumėte pirmenybę – popierinei ar elektronei anketai? Kodėl?

▣ Sužinokite daugiau

Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą:

- [How to avoid cross-cultural misunderstandings in VET](#)
- [Assessing Intercultural Communicative Competence](#)
- [Test your intercultural competence](#)
- [Top 20 Online Quiz Makers For Teachers and Educators](#)

Vaizdo įrašai:

- [KyLeads, Questionnaires, types, definition, examples, and how to design your own](#)

Kritiniai incidentai

▣ Apšilimas

Perskaitykite šias citatas ir pagalvokite, ką jos reiškia. Ar sutinkate su kuria nors jų?

„Esu mandagus ir tikiuosi, kad kiti bus mandagūs.“

„Asmuo, kuris mokosi kalbos nesimokydamas kultūros, rizikuoja tapti laisvai kalbančiu kvailiu.“ – Bennett, Bennett & Allen, 2003

„Žmonės atleidžia jums už gramatikos klaidas, tačiau jūsų kultūrinės klaidos gali sukelti problemų.“

☐ Mokomės

Kritiniai incidentai ir kultūriniai skirtumai

Kritinius incidentus tarpkultūriniame kontekste kelia kultūriniai skirtumai, kai bent vienas iš komunikantų jaučiasi nemaloniai. Kultūriniai skirtumai apima „integruotą ir palaikomą socialiai įgytų vertybių, įsitikinimų ir elgesio taisyklių sistemą, kuri daro įtaką tam, koks elgesys konkrečioje visuomenės grupėje yra priimtinas. Tai skiria vieną socialinę grupę nuo kitos.“ [Adler, 1997]. Gyvendami įvairialypiame pasaulyje turime suvokti, kad normalu, jog egzistuoja kultūriniai skirtumai ir panašumai, todėl neturėtume vertinti žmonių ar įvardinti šių skirtumų kaip „teisingų ar neteisingų“. Kritiniai incidentai kyla dėl to, kad trūksta supratimo ir žinių apie kultūrinius skirtumus.

Šaltinis: <https://absoluteinternship.com/blog/east-vs-west-5-cultural-differences-international-student-should-know>

Daugiau informacijos:

- [Empathy – Accept Others For Who They Are](#)
- [Understanding a different culture](#)
- Adler, N. J. (1997). International dimensions of organizational behavior (3rd ed.). Cincinnati, OH: Shout-Western College Publishing.

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Ar kada nors patyrėte situacijų, kurios jums buvo nepažįstamos dėl kultūrinių skirtumų? Pasidalykite patirtimi su kitais.

Kaip galite didinti supratimą apie kultūrinius skirtumus ir suprasti kultūras?

Peržiūrėkite šaltinius, pateiktus nuorodų laukelyje, ir pasidalykite savo išvadomis su kitais.

Kokie yra kritiniai tarpkultūrinio bendravimo incidentai?

Kritiniai incidentai tarpkultūrinio mokymo kontekste yra trumpi situacijų, kai nesusipratimas, problema ar konfliktas kyla dėl komunikantų kultūrinių skirtumų arba tarpkultūrinio prisitaikymo ir bendravimo problemos, prašymai.

„Daugumą svarbių dalykų apie gyvenimą išmokau tada, kai supratau, kaip žmonės iš kitos kultūros žiūri į kai kuriuos dalykus.“ – Edgar H. Schein

„Kultūriniai skirtumai neturėtų skirti mus vieną nuo kito, kultūrinė įvairovė teikia kolektyvinės jėgos, kuri gali būti naudinga visai žmonijai.“ – Robert Alan.

Kritiniai incidentai yra trumpi dialogai ir scenarijai, išryškinantys nepažįstamą ar sudėtingą tarpkultūrinio bendravimo aspektą. Metodą pristatė amerikiečių psichologas Harry'is C. Triandas 1960 m. Priemonė skirta besimokantiems ir skatina juos analizuoti savo požiūrį bei elgesį, kurie gali būti labai svarbūs bendraujant su kitų kultūrų asmenimis. Per kritinių incidentų pratybas vadovaujamosi patirtinio mokymosi metodika ir prielaidomis.

Apibūdinama situacija, kas atsitiko, o kartais ir dalyvaujančių žmonių jausmai bei reakcijos, nepateikiant jokios aiškios informacijos apie kultūrinius skirtumus tarp situacijoje esančių žmonių. Pratybų dalyviams nesuteikiama galimybė rinktis iš interpretacijų, jie privalo pateikti savo interpretaciją ir sprendimą bei juos paaiškinti ir apginti. Mokiniai naudojami savo patirtimi ir ištekliams, kad interpretuotų ir apmąstytų kritinius incidentus. Procesą sudaro du etapai: analizė ir interpretacija. Pirmiausia pratybų dalyviai kritiškai įvertina scenarijus ir užrašo trumpus atsakymus. Tada mažose grupėse dalijasi mintimis ir aptaria savo interpretacijas. Aptaria ir lygina atsakymus su kitais dalyviais ir mokymų vedėju. Baigiamajame aptarime besimokantijai dalijasi savo idėjomis, apibendrina ir daro išvadas.

Daugiau informacijos:

- *Kritiniai incidentai* <https://casework.eu/lesson/critical-incidents-introduction/>

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Kodėl, jūsų nuomone, per kritinių incidentų pratybas nesuteikiama jokios aiškios informacijos apie kultūrinius skirtumus tarp situacijoje dalyvaujančių žmonių?

Kiek svarbios diskusijos per kritinius incidentus? Kodėl?

Numatykite:

Kokie yra pagrindiniai kritinių incidentų naudojimo kaip tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo priemonės tikslai?

Kritinio incidento analizė

Kritinio incidento pratybų tikslas – supažindinti dalyvius su sudėtingomis, painiomis, varginančiomis problemomis ar konfliktinėmis situacijomis, su kuriomis jie gali susidurti bendraudami su kitos kultūros žmonėmis arba taikydami prieš naujos kultūros.

Perskaitykite žemiau pateiktą įvykio aprašą ir atsakykite į klausimus. Naudokite šiuos klausimus, norėdami išanalizuoti istorijos idėjas ir pagrindines vertybes bei įsitikinimus.

Prieš keletą metų surengėme tarptautinius mokymus, kuriuos kruopščiai planavome. Kiekvienos rytinės sesijos pradžioje įtraukėme apšilimo užsiėmimus, kurių tikslas buvo įsimintinai ir kūrybiškai pristatyti kurso temas. Užsiėmimai jau anksčiau buvo išbandyti ir labai gerai veikė su kitomis grupėmis. Tačiau šįkart pastebėjome, kad grupei dalyvių iš Rytų šalių nepatiko apšilimo veiklos. Paklausėme, o jie atsakė, kad tie užsiėmimai jiems atrodo laiko švaistymas. Jie prisipažino, kad jiems patiko sutelkti dėmesį į tas užduotis, kurios yra tiesiogiai susijusios su mokymosi pasiekimais, ir jiems visai nerūpėjo smagi veikla, kuri, jų nuomone, nebuvo svarbi mokymuisi. Jie atvyko mokytis, o ne linksintis. Prisipažino, kad jaučiasi sutrikę ir net pyksta, nes apšilimo veiklos kelia daug triukšmo, o pamokų metu jiems patinka būti drausmingiems ir tylėti. Kitiems dalyviams patiko tie smagūs užsiėmimai, jie pabrėžė, kad apšilimo užduotys yra gera paskata įsitraukti į mokymąsi.

Šaltinis: <https://guideinc.org/2017/06/26/team-building-activity-birthday-line-up>

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Koks yra kontekstas? Kas vyksta? Kokių problemų kyla?

Pabandykite rasti paaiškinimų! Pasidalykite jais su kitais.

Perskaitykite toliau pateiktus galimus nepatogios situacijos paaiškinimus ir grįžtamąjį ryšį bei atsakykite į laukelyje pateiktus klausimus:

1. Dauguma europiečių studentų nemėgsta studijuoti; jie ateina į mokyklą linksintis. Štai kodėl mokytojai turi integruoti įdomias veiklas į pamokas. Taigi, mokiniai, kurie domisi mokymusi, gali rodyti savo nepasitenkinimą apšilimo veikla.
2. Kursai yra rimtas darbas ir jų neturėtų pertraukti nereikšminga veikla, pavyzdžiui, apšilimui skirti žaidimai. Per kursus nedera linksintis.
3. Europiečiams studentams patinka kalbėtis ir linksintis, kad ir kur jie eitų, kad ir kokia situacija būtų.
4. Incidentas įvyko daugiausia dėl kultūrinių skirtumų. Rytų kultūros atgraso nuo kai kurių mokymosi elgesio tipų. Besimokantieji turėtų daugiausia dėmesio skirti mokymosi pasiekimams. Mokymosi procese Vakarų šalyse ne kartą pabrėžiamas svarbus apšilimo užduočių, padedančių mokiniams įsitraukti į pamoką, vaidmuo.

Grįžtamasis ryšys:

1. Tai nėra geras paaiškinimas. Tai savotiškas perdėtas apibendrinimas ir stereotipizavimas, kurio reikėtų vengti.
2. Tai netiesa. Kursai yra rimtas darbas, tačiau apšilimo veiklos padeda besimokantiesiems įtvirtinti žinias ir motyvuoja mokytis.
3. Žr. nr. 1.

4. Tai geriausias paaiškinimas. Kultūriniai skirtumai lemia skirtingas žmonių praktikas, veikimo būdus („griežtas mokymasis“ ir „mokymasis pramogaujant“).

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Kiek skyrėsi jūsų paaiškinimai? Kas padėjo juos rasti?

Ar galite įsijausti į tokią situaciją? Kodėl? Kaip?

Įsivaizduokite, kad tai nutiko jūsų šalyje. Kuo situacija būtų kitokia ar panaši?

Kritinių incidentų valdymas. Kultūrinių užuominų paieška

Abiejų veikėjų perspektyvų identifikavimas padeda pastebėti kultūrinės užuominas ir taip susidoroti su kritiniais incidentais bei lavinti tarpkultūrinę kompetenciją.

Perskaitykite ir apmąstykite Miltono ir Jane Bennett pasiūlytus etapus, skirtus kritiniams incidentams analizuoti ir atsakyti į laukelyje pateiktus klausimus.

1. Apibūdinkite situaciją.
2. Nenaudodami būdvardžių apibūdinkite abiejų veikėjų elgesį.
3. Surašykite išvadas / vertinimo teiginius.
4. Apsvarstykite žmonių elgesį iš savo perspektyvos.
5. Pabandykite suprasti antrojo asmens mąstyseną apie pirmojo asmens elgesį ir vertybes.
6. Pagalvokite apie bendravimą su žmogumi iš kitos kultūros. Patvirtinkite arba atmeskite savo supratimą toliau bendraudami ar stebėdami.

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Kodėl analizuojant kritinį incidentą reikia vengti būdvardžių?

Kieno perspektyvą turite analizuoti?

Kodėl svarbu vertinti elgesį iš savo perspektyvos?

Kodėl situaciją reikia analizuoti keliais požiūriais?

Rašome apie kritinį incidentą

Kiek sutinkate su šiais refleksijos apibrėžimais? Ar savo praktikoje naudojate refleksiją? Kodėl?

"Reflection is indicative of deep learning, and where teaching and learning activities such as reflection are missing... only surface learning can result." Biggs 1999 in King 2002

"Reflection leads to growth of the individual – morally, personally, psychologically, and emotionally, as well as cognitively". Branch & Paranjape, 2002, p. 1187

Apmąstydami ir rašydami apie kritinį incidentą, galite pamatyti situacijas iš skirtingų perspektyvų ir realiau suvokti iššūkius, susijusius su tarpkultūrinėmis situacijomis. Refleksija gali padėti besimokantiems mokytis giliau, nustatant vertybes ir įsitikinimus, perspektyvas, galimas šališkumo ar diskriminacijos sritis, trūkumus ir tobulintinas sritis. Refleksija gali paskatinti didesnę savimonę ir teigiamus pokyčius.

Perskaitykite ir apmąstykite rašymo apie kritinį incidentą etapus, o tada parašykite savo!

- Įvardykite įvykį.
- Apibūdinkite kontekstą ir incidentą. Kas atsitiko, kur ir kada?
- Nustatykite iškilusią problemą. Dėl ko įvykis jums tapo „kritiniu“ ar reikšmingu?
- Kokios buvo jūsų mintys, jausmai ir reakcija?
- Kokios kultūros nulemtos vertybės ir (arba) bendravimo skirtumai sukėlė incidentą?
- Kokių formatu aprašysite incidentą – dialogo ar monologo?
- Pasidalykite savo kritiniu incidentu su kitais, kad sužinotumėte, ar jie gali nustatyti kultūrinius skirtumus.
- Pataisykite ir peržiūrėkite.

Daugiau informacijos:

- [Critical Incidents for Intercultural Communication](#)
- [Reflective writing and critical incidents](#)
- [Critical incidents](#)
- [Critical incidents +](#)
- [Critical Incidents in Teaching: Developing Professional Judgement](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Koks yra refleksijos vaidmuo rašant apie kritinį incidentą?

Ką sužinojote apie save aprašydami kritinį incidentą?

Kaip galima panaudoti kritinių incidentų refleksiją?

Atsakykite į klausimus

1. Kaip apibrėžtumėte kritinius incidentus?
2. Kaip galite dorotis su kritiniais incidentais?
3. Kokie yra pagrindiniai kritinio incidento analizės etapai?

Pagalvokite

- Kodėl į situaciją žvelgiu iš kelių perspektyvų?
- Kokias prielaidas padariau apie žmones, susijusius su incidentu, problema ar situacija?
- Kaip kitaip galėčiau interpretuoti situaciją?
- Kokių galėjau imtis veiksmų, kurie būtų buvę naudingesni?

- Ką darysiu, jei ateityje susidursiu su panašia situacija?

▣ Sužinokite daugiau

Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą::

- [Spencer-Oatey, H. \(2013\) Critical incidents. A compilation of quotations for the intercultural field. GlobalPAD Core Concepts. Available at GlobalPAD Open House](#)
- [Critical reflection framework](#)
- [Turning Our Intercultural Stories into Critical Incidents](#)

Vaizdo įrašas:

- [Cross cultural communication | Pellegrino Riccardi | TEDxBergen - YouTube](#)

Kultūros asimiliatorius

▣ Apšilimas

Pažiūrėkite į paveikslėlį ir pasakykite, kokie kultūriniai skirtumai čia iliustruojami?

Šaltinis: https://sielearning.tafensw.edu.au/MCS/9362/Sterilisation%20disk%203/lo/7373/7373_00.htm

▣ Mokomės

Kas yra kultūros asimiliatorius ir priskyrimai?

Dauguma tarpkultūrinių nesusipratimų kyla dėl skirtingų būdų, kuriais žmonės vertina (ir dažnai smerkia) tam tikrą situaciją ar elgesį. Kultūros asimiliatorius yra mokymo(si) priemonė, kurią galima naudoti norint išmokyti skirtingų kultūrų žmones susidoroti su sudėtingomis situacijomis ir priėti prie panašių išvadų / vertinimų (izomorfinės savybės) apie konkrečios kultūros žmonių elgesį (Triandis, 1977). Šie situacijos vertinimo būdai vadinami priskyrimais (atributais), o terminas *izomorfizmas* reiškia formos vienodumą. Triandis (1975) įvedė izomorfinių atributų sąvoką, norėdamas aptarti situaciją, kai kitos kultūros žmogus išmoksta daryti tokias pačias išvadas apie

kito žmogaus elgesį, kaip ir pats asmuo. Priskyrimai yra subjektyvus suvokimas, pagrįstas žmogaus kultūriniu pagrindu ir patirtimi. Tai, kas vienoje kultūroje laikoma nemandagu (pvz., žiūrėti žmogui į akis), kitoje gali būti priimtina ir normalu. Šiuo metodu besimokantieji mokomi suprasti, kodėl kiti elgėsi taip, kaip elgėsi. Kultūros asimiliatorius leidžia žmonėms sužinoti, kaip kiti žmonės suvokia tam tikrą elgesį ar įvykius ir daro priskyrimus, kad išmokyti daryti tokius pačius priskyrimus.

Daugiau informacijos:

- [Cushner, K. & Brislin, R.W. 1996. Intercultural Interactions: A Practical Guide](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Ar galite savais žodžiais paaiškinti, kas yra kultūros asimiliatorius?

Ar galite pateikti nesusipratimų, kuriuos patyrėte, pavyzdžių?

Ar manote, kad kultūros asimiliatorius yra geras metodas?

Kaip naudotis kultūros asimiliatoriumi

Kultūros asimiliatorius gali supažindinti besimokančiuosius su įvairiomis situacijomis, atspindinčiomis daugybę reikšmingų kultūrinių skirtumų. Kultūros asimiliatorius yra paremtas kritiniu incidentu, pristatančiu kultūrinį susidūrimą tarp žmonių iš dviejų skirtingų kultūrų.

Po kiekvieno incidento pateikiamos trys, keturios ar net penkios interpretacijos.

- Prašoma besimokančiojo perskaityti kritinį incidentą (scenarijų).
- Jis pasirenka vieną interpretaciją, kuri geriausiai paaiškina problemą iš incidento dalyvio, kuris nėra tos pačios kultūros kaip besimokantysis, perspektyvos.
- Tada besimokantysis patikrina, ar jo interpretacija teisinga. Jei ne, turi ieškoti kitų, kol ras tinkamą. Prie kiekvienos interpretacijos pridedamas paaiškinimas, suteikiantis vertingos pagrindinės informacijos. Teisingą interpretaciją parinko asimiliatorių sukūrę ekspertai, remdamiesi tyrimais.
- Tokia patirtis skatina diskutuoti apie išmoktas pamokas.

Šis metodas dažnai priskiriamas kognityviniam ir patirtiniam būdai, nes yra orientuotas į žinių ar informacijos gavimą bandymų ir klaidų būdu. Metodas imituojama jėgimo į naują kultūrą patirtis, tačiau nerizikuojama susidurti su problemomis.

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Kodėl kultūros asimiliatoriaus metodas yra patirtinis? Kokia jo nauda?

Mėgaukitės kultūros asimiliatoriaus patirtimi!

Pažvelkite į šias nuotraukas, kuriose pateikiamos skirtingos klasės. Kur norėtum mokytis? Kodėl? Kokie veiksniai lėmė jūsų pasirinkimą? Kaip jaustumėtės, jei mokytumėtės neįprastoje aplinkoje?

Šaltinis: <https://phys.org/news/2014-09-biology-majors-women-gender-gaps.html>; <https://www.albany.edu/news/38748.php>

Perskaitykite tekstą apie kritinį incidentą ir vadovaudamiesi aukščiau pateiktomis instrukcijomis pasirinkite geriausią nepatogios atmosferos paaiškinimą:

Prieš kelerius metus mūsų įstaigos organizuotų tarptautinių mokymų metu kai kurie dalyviai skundėsi kitų elgesiu, kurie pertraukdavo instruktorių klausimais. Nepatenkinti dalyviai pasakojo, kad buvo pripratę prie vienpusės paskaitos, kurioje dėstytojas dėstė, o studentai konspektavo. Taigi jiems reikėjo visiškos tylos kambaryje, kad galėtų susikaupti. Tai, kaip sesija klostėsi remiantis dialogu tarp dėstytojo ir dalyvių, privertė juos jaustis nepatogiai dėl informacijos pertekliaus diskusijose; jie skundėsi, kad tokiems užsiėmimams trūksta struktūros ir tvarkos. Teigė, kad jiems labiau patiktų, jeigu instruktorius duotų daugiau nurodymų.

Jie dar labiau nustebo, kai vienas dalyvių nesutiko su ugdytojo požiūriu ir pradėjo įrodinėti savo įsitikinimus ir prieštarauti.

Kas čia vyksta? Pasirinkite geriausią paaiškinimą ir būkite pasirengę apginti savo pasirinkimą.

1. Europiečiams studentams patinka kalbėti, kad ir kokia būtų situacija ar kad ir kur jie būtų. Jie kalbūs ir taip išreiškia susidomėjimą.
2. Europos kultūroje žmonės garsiai kalba, yra nemandagūs ir nepagarbūs kitiems, net mokytojams. Tai atsispindi studentų elgesyje, kai jie ima prieštarauti dėstytojui.
3. Europos jaunimas nepaiso vyresnių žmonių ir žiūri į juos iš aukšto. Jie elgiasi arogantiškai net su profesoriumi.
4. Atotrūkį tarp Azijos ir Europos studentų ir mokinių daugiausia lemia kultūriniai skirtumai. Azijiečiai dažniausiai būna santūresni ir tylesni, o europiečiai įpratę aktyviai dalyvauti mokymosi procese. Tai taip pat gali būti susiję su tiesmukesniu bendravimu ir kitokiu požiūriu į autoritetą.

Grįžtamasis ryšys

1. Tai nėra geras paaiškinimas. Ar žmogus kalbus, ar ne, priklauso nuo jo asmenybės ar kilmės, o ne nuo tautybės. Bandyk iš naujo!
2. Tai netiesa. Europos mokyklose skatinamas atviresnis, į besimokantįjį orientuotas požiūris, nukreiptas į sąveiką ir dalyvavimą, pagrįstas dialogu tarp mokytojo ir besimokančiųjų. Jei mokiniai prieštarauja mokytojui ir pagrindžia savo argumentus, tai nereiškia, kad jie nemandagūs; tiesiog jie turi kitokią nuomonę. Bandyk iš naujo!

3. Tai pernelyg didelis apibendrinimas ir stereotipų kūrimas. Šiuo atveju studentai nesutinka su profesoriumi, nes turi kitokį požiūrį, o ne todėl, kad profesorius yra vyresnis už juos. Diskutuoti su mokytoju / dėstytoju, mesti jam / jai iššūkį Europos kultūroje nėra nemandagu. Bandyk iš naujo!
4. Tai geriausias paaiškinimas. Dėl kultūrinių skirtumų žmonių įprasti veikimo būdai labai skiriasi, pavyzdžiui, tiesmukas ir mažiau tiesmukas, netiesioginis bendravimas. Azijiečiai yra santūresni, todėl labiau linkę bendrauti netiesiogiai. Šis netiesiogiškumas padeda jiems išsaugoti orumą ir harmoniją. Jie nesiginčija su profesoriumi ar mokytoju tiesiogiai, kad išsaugotų jo įvaizdį. Europiečiai dažniausiai yra tiesmukesni. Jie stengiasi išvengti dviprasmybių ir kalba apie esmę. Mokiniai užduoda klausimų, kai nesupranta, ir kelia ranką nuomonei išsakyti. Taigi žmonės iš kitų kultūrų gali jaustis nesmagiai dėl europiečių polinkio kalbėti tiesiogiai, be užuolankų.

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Ar kada nors turėjote panašios patirties? Ko iš jos išmokote?
Kokia tokių pratimų nauda?

Daugiau informacijos:

- [The Culture Assimilators](#)
- [Intercultural Sensitizers](#)

▣ Atsakykite į klausimus

1. Kokie yra kritinio incidento ir kultūrinio asimiliatoriaus panašumai ir skirtumai?
2. Kokie yra patirtinio mokymosi privalumai?

▣ Pagalvokite

- Kuris mokymosi metodas labiau tinka jums įgyjant žinių apie kitas kultūras?
- Ar turėjote patirties naudojant aukščiau minėtus metodus?

▣ Sužinokite daugiau

Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą:

- [The Culture Assimilators](#)
- [Intercultural Sensitizers](#)
- [Cushner, K. & Brislin, R.W. 1996. Intercultural Interactions: A Practical Guide](#)

Vaizdo įrašas:

- [Learn a new culture | Julien S. Bourrelle | TEDxArendal - YouTube](#)

Istorijų ratas

▣ Apšilimas

Perskaitykite šias citatas ir pagalvokite, ką jos reiškia. Ar sutinkate su kuria nors jų?

„Didžiausia bendravimo problema yra ta, kad mes klausomės ne tam, kad suprastume, o kad atsakytume.“

„Supratimas, kaip mes tai suprantame, yra nesusipratimas.“ — Elias Canetti

„Kai žmonės kalba, klausykite įdėmiai. Dauguma žmonių niekada neklauso.“ — Ernest Hemingway

▣ Mokomės

Kas yra istorijų rato metodas?

UNESCO sukurtas istorijų rato metodas yra moderniausias pritaikomas ir praktiškas metodas, kuris gali būti naudojamas įvairiuose kontekstuose ir situacijose visame pasaulyje ugdant asmenų tarpkultūrinės kompetencijas ir mažinant atskirtį. Istorijų rato metodas, kurį propaguoja Darla Deardorff, nagrinėja pagrindinius tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo elementus, tokius kaip pagarba, klausymasis, smalsumas, savęs ir kitų suvokimas, refleksija, dalijimasis, empatija ir santykio kūrimas.

Klausimas yra raktas ugdant tarpkultūrinę kompetenciją ir naudojamas paskatinti dalytis asmenine patirtimi. Metodas veikia maksimaliai, kai, pasidalijus patirtimi, vyksta išsamus aptarimas, tolesnė diskusija. Dalyvių skaičius gali labai skirtis, pagrindinė veikla vyksta mažose 3–5 žmonių grupėse. Jos turi būti kuo įvairesnės amžiaus, lyties, kilmės požiūriais, visi dalyviai turi gebėti kalbėti ir suprasti tą pačią kalbą. Dalyviai privalo būti tose pačiose mažose grupėse iki pabaigos, nes tai sukurs pasitikėjimo, konfidencialumo ir saugumo atmosferą.

Konfidencialumas ir pagarba yra pagrindiniai veiklos principai. Kai kiekvienas asmuo dalijasi savo istorija, kiti grupės nariai turi klausytis, kad suprastų; jie jokiū būdu neturi pertraukti kalbančiojo (komentuoti ar klausti), kol visos istorijos nėra papasakotos. Taisyklės „Nepertraukti“ privalumas dvejopas: demonstruoti pagarbą kalbančiajam ir priversti atidžiau klausytis, kuo dalijamasi, būti atviriems, ieškoti prasmų tame, ką girdi, o ne klausytis įprastu būdu, kai klausantis ruošiamasi atsakyti, kritikuoti ir pan.

Šaltinis: <https://myedmondsnews.com/2019/11/i-am-edmonds-event-caps-off-project-to-share-experiences-through-storytelling>

Daugiau informacijos:

- [Deardorff, D. K. \(2020\), The UNESCO Story Circles](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite: Kas yra klausymasis, siekiant suprasti? Kodėl tai svarbu?

Kaip taikyti istorijų rato metodą

Dalijamasi mažiausiai dviem istorijomis: pirmasis ratas yra „susipažinimo“, o antrasis – asmeninės patirties, skirtos tarpkultūrinių kompetencijų ugdymui, kūrimas. Kiekviename rate pateikiamas tik vienas klausimas, į kurį dalyviai atsako, o kiti rate klausosi, kad suprastų (ne atsakytų ar vertintų).

Pirmasis „susipažinimo“ ratas padeda dalyviams susipažinti vieni su kitais, sukurti pasitikėjimą ir jaustis patogiai dalyjantis tarpkultūriniu požiūriu (atskleidžiant kažką apie savo kilmę; klausimas, skatinantis kalbėjimą, sutelkiamas į malonias temas, tokias kaip maistas, atostogos ir pan.). Instruktorius užduoda tik vieną klausimą, jis pateikia atsakymą kaip pavyzdį, kad padėtų dalyviams suprasti, ko iš jų tikimasi šiame dalijimosi procese. Klausimų pavyzdžiai: koks jūsų vardas ir kokia vardo istorija (ką jis reiškia? Kaip atsirado šis vardas?). Kokia jūsų mėgstamiausia šventė ir kodėl ji jums patinka?.

Antrajame „tarpkultūrinės kompetencijos“ rate dėmesys sutelkiamas į vieną klausimą, pavyzdžiui: kokį įsimintiną kultūrinį nesupratimą patyrėte ir ko iš jo išmokote? Koks jūsų ankstyviausias prisiminimas apie skirtumus (kai pirmą kartą sužinojote ar supratote, kad esate kitokie nei kiti)? Tarpkultūrinis klausimas skatina dalyvius dalytis ir apmąstyti savo patirtį su įvairiais žmonėmis, kad suvoktų ją iš skirtingų perspektyvų.

Prisiminimai

Pasidaliję antrojo rato istorijomis / patirtimi, dalyviai įsitraukia į prisiminimus, reaguodami į išgirstas istorijas. Tai skatina dalyvius įsiklausyti, rodyti pagarbą ir megzti ryšius (tai tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas). Dalyviai turi greitai, per 15 sekundžių ar trumpiau, pasidalinti įsimintiniausiais antrojo rato metu išgirstų istorijų momentais. Grupė pradeda nuo asmens, kuris pirmas dalijosi savo istorija antrajame ture. Visi grupės nariai papasakoja labiausiai įsimintiną jo istorijos fragmentą. Tada pereinama prie antro dalyvio. Visi vėl dalijasi labiausiai jiems įstrigusiais jo istorijos momentais ir t. t. Tai gana dinamiška veikla, neperauganti į diskusiją. Tai labai svarbi istorijų rato patirties dalis, rodanti pagarbą bei įsiklausymą į kiekvieną žmogų.

Apibendrinimas / diskusijos. Po dviejų asmeninio dalijimosi, pasakojimų ir prisiminimų ratų dalyviai įsitraukia į vadovaujamą grupinį apmąstymą ir diskusiją (apibendrinimui rekomenduojama skirti bent 30 minučių). Apibendrinimas yra neatsiejama istorijų rato dalis, ir yra labai svarbi tarpkultūrinės kompetencijos ugdymui (nes reikia atsitraukti, apmąstyti procesą ir suprasti, ko iš jo išmokta). Iš pradžių apibendrinimas gali vykti mažose grupėse, o vėliau bendroje didelėje grupėje. Klausimai dalyviams pateikiami dalomojoje medžiagoje. Galimi tokie klausimai, skatinantys diskusiją: 1) Kas jums įsiminė iš to, ką išgirdote? 2) Kas jus nustebino? 3) Kas jums kėlė iššūkių išgirstuose pasakojimuose? 4) Ką per šią patirtį sužinojote apie save? 5) Kokias bendras temas išgirdote pasakojimuose? 6) Ką norėtumėte tyrinėti toliau išgirdę šias istorijas?

▣ Atsakykite į klausimus

1. Kokie yra pagrindiniai tarpkultūrinės kompetencijos elementai, į kuriuos sutelkiamas istorijų rato metodas?
2. Kodėl apibendrinimas sesijos pabaigoje yra toks svarbus?

▣ Pagalvokite

- Kaip istorijų rato patirtis padėjo jums išmokti klausytis, kad suprastumėte?
- Ko išmokote iš šios patirties?

▣ Sužinokite daugiau

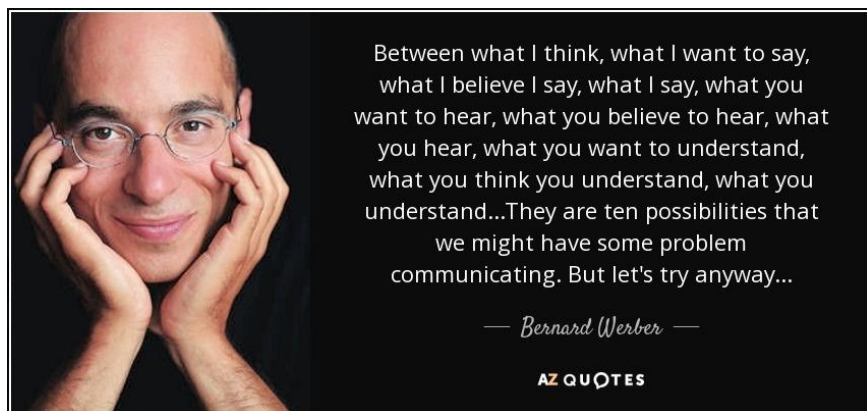
Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą:

- [Deardorff, D. K. \(2020\) , The UNESCO Story Circles](#)
- <https://iccglobal.org/resources/resources/>
- [Intercultural Communication Resource Pack. SALTO Youth](#)
- [Critical Incidents for Intercultural Communication: An interactive tool for developing awareness, knowledge, and skills](#)
- [Intercultural Training Pack](#)

Bendravimo pratimai

▣ Apšilimas

Perskaitykite eilėraštį ir pagalvokite, kokia pagrindinė jo mintis.

Šaltinis: <https://www.azquotes.com/quote/802362>

Perskaitykite žemiau pateiktą tarpkultūrinio bendravimo apibrėžtį ir pagalvokite, kaip atsakytumėte į klausimą. Pasidalykite mintimis ir aptarkite savo atsakymus su kitais.

What is Intercultural Communication?

Intercultural communication refers to the effective communication between people/workers/ clients of different cultural background. It also includes managing thought patterns and non verbal communication.

Šaltinis: <https://www.slideshare.net/DhanBharathi/intercultural-communication-presentation>; <https://youtu.be/sGRkVqr8EII>

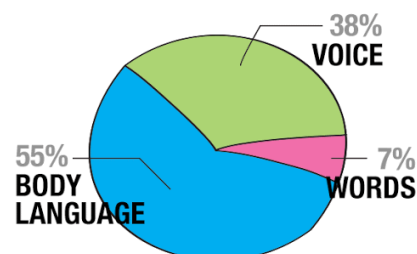

Numatykite:

Kokie yra pagrindiniai komunikacijos komponentai ir kiek jie turi įtakos pranešimo prasmei?

▣ Mokomės

Mokėjimas efektyviai bendrauti yra vienas svarbiausių gyvenimo įgūdžių. Bendravimas gyvybiškai svarbus visuose mūsų veiksmuose, kai kuriame santykius, dalijamės idėjomis, sprendžiame klausimus, deleguojame pareigas, dirbame komandoje ir t. t. Bet kurioje bendravimo situacijoje yra trys elementai, turintys įtakos pranešimo prasmei. Pažiūrėkite į paveikslėlį, kad pamatytumėte, kokią dalį sudaro kiekvienas komponentas!

Mehrabian & Ferris' research results of communication during a presentation.
"Inference of Attitude from Nonverbal Communication in Two Channels"
The Journal of Counseling Psychology 31,
S. 248-252, 1987

Šaltinis: <http://www.aoc-training.de/communication/non-verbal-communication>

Šie trys komponentai – verbaliniai (žodžiai), neverbaliniai (kūno kalba) ir paraverbaliniai (balsas, tonas, intonacija ir t. t.) – tarpusavyje susiję. Jie skiriasi ne tik tarp skirtingų kultūrų, bet ir vienos kultūros viduje. Žodžių ir pasakymų negalime suprasti aiškiai nesuprasdami su jais susijusių neverbalinių ir paraverbalinių elementų. Prasmė priklauso nuo visų trijų elementų. Todėl žmonės, kurie bendrauja su asmenimis iš kitų kultūrų, turi atsižvelgti į tuos kultūrai būdingus bruožus ir atitinkamai elgtis.

Daugiau informacijos:

- [Elements of Speech Communication](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Kokie yra pagrindiniai bendravimo komponentai?

Kodėl jie vaidina svarbų vaidmenį bendraujant?

▣ Mokomės

Kas yra verbalinis bendravimas?

Verbalinis bendravimas yra tai, ką sakote – jūsų pranešimo turinys. Kultūros skiriasi pagal tai, kokiomis temomis priimtina kalbėti viešai. Tabu temos (pvz., mirtis, pinigai, politika ir t. t.) gali sukelti nemalonią atmosferą tarp komunikantų, jei jomis bus kalbama neatsargiai ir nejautriai. Taip pat yra dviprasmiškos reikšmės žodžių ir pasakymų, kurių neįmanoma aiškiai apibūdinti ir išversti tiesiogiai. Jeigu tai žinosite, būsite pasiruošę valdyti situaciją ir pagerinsite savo tarpkultūrinio bendravimo įgūdžius. Pavyzdžiui, anglų kalbos pasakymas „Kaip sekasi?“

paprastai suvokiamas kaip pasisveikinimas, todėl kalbėtojas nesitiki informacijos apie jūsų sveikatą. Žmonės iš Didžiosios Britanijos sutriko, kai kiti reikalavo detalių apie jų sveikatą: „Sveika, Ana. Kaip sekasi?“ „Ačiū, gerai.“

Kas yra neverbalinė komunikacija?

Neverbalinė komunikacija yra gestai ir kūno kalba. Tai – seniausia bendravimo forma. Nežodiniai pranešimai turi daug daugiau dviprasmiškumo, spontaniškumo ir gerokai labiau priklauso nuo situacijos bei kultūrinio konteksto. Taigi linktelėjimas ar galvos purtymas kaip sutikimo ar nesutikimo raiška nėra universalūs. Pavyzdžiui, Bulgarijoje yra kitaip.

Kas yra paraverbalinis bendravimas?

Paraverbalinis bendravimas yra tai, kaip mes ką nors sakome. Balso tonas, pauzės tarp sakinių ar žodžių, balso tembras ir kt. gali turėti įtakos tam, ką sakome. Kad bendrautume sėkmingai ir veiksmingai, turime suderinti savo gestus, išvaizdą ir balso toną su žodžiais, kuriais bandome perteikti žinią, ir įveikti kultūrinius skirtumus.

Daugiau informacijos:

- [Forms of communication: verbal, nonverbal and paraverbal](#)
- [Intercultural communication](#)
- [What is Intercultural communication?](#)
- [Intercultural communication](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Kas yra verbalinė komunikacija? Ar galite pasidalyti keliais konkrečiais kultūrai būdingais žodžiais?

Ar galite pasidalyti tabu temų pavyzdžiais?

Kas yra neverbalinė komunikacija?

Ar galite pasidalyti keliais konkrečiais kultūrai būdingais gestais?

Ką darote, jei bendraudami pastebite kultūrinius tabu?

▣ Mokomės

Žemiau pateiktų veiklų tikslas – ugdyti mokinių supratimą apie kūno kalbos ir paraverbalinių bendravimo elementų vaidmenį tarpkultūriniuose santykiuose. Debatai ir diskusijos, vaidmenų žaidimai, simuliacijos, į veiksmą orientuotos užduotys ir kt. padeda tobulinti ne tik verbalinius, bet ir kitus kultūriškai nulemtus komunikacinės kompetencijos aspektus.

Vaidmenų žaidimai yra labai efektyvus būdas, didinantis dalyvių informuotumą apie komunikacijos kanalus ir skatinantis praktikuoti verbalinį, paraverbalinį ar neverbalinį bendravimą tarpkultūriniame kontekste. Vaidmenų žaidimai taip pat padeda mokiniams atpažinti ir stebėti kitų kultūrų bruožus, kurie kitu atveju nebūtų prieinami. Vaidmenų žaidimai suteikia mokiniams galimybę praktikuoti realias situacijas. Taigi besimokantieji žinos, kaip reaguoti nepažįstamoje tarpkultūrinėje aplinkoje. Vaidmenų žaidimai tinka visiems kalbos lygiams ir amžiaus grupėms.

Šaltinis: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1337091/FULLTEXT01.pdf>

Mokytojas sukuria situaciją: besimokantieji yra vakarėlio ar susitikimo dalyviai ir stebėtojai. Jie gauna vaidmenų korteles ir spalvotas juosteles pagal šalį, kuriai atstovauja (raudoną, mėlyną arba baltą). Dalyviai turi nešioti juosteles kaip kaklaraiščius ar karolius žaidimo metu ir po jo. Jie turi susitikti ir pasikalbėti su kuo daugiau žmonių. Dalyviai atvyksta iš trijų skirtingų šalių: Raudonija (šios šalies žmonės mėgsta kalbėti su užsieniečiais, bet nemėgsta, kai juos liečia nepažįstami žmonės. Visada vengia akių kontakto. Valgo šaukštu.); Mėlynija (šios šalies žmonės švelniai laiko vienas kito rankas, kai kalba. Valgo rankomis. Vengia žmonių iš Baltosios šalies); Baltoji šalis (šios šalies gyventojams patinka susitikti ir bendrauti su žmonėmis. Jie yra entuziastingi ir daug gestikuliuoja. Sutikę ką nors, paliečia ausų spenelius ir šiek tiek pasilenkia, kad mandagiai pasisveikintų. Valgo lazdelėmis.)

Maždaug po 8–12 minučių dalyvių paprašoma susėsti į grupes po 4–5. Kiekvienoje grupėje turi būti žmonių iš kiekvienos šalies ir vienas ar du stebėtojai. Dalyviai gauna klausimus diskusijai, atsako į juos ir aptaria problemas. Atsakymai ir išvados pristatomi kitoms grupėms (dėmesys sutelkiamas į tarpkultūrinius nesusipratimus tarp skirtingų kultūrų žmonių; dalijamasi panašia asmenine patirtimi).

Klausimai:

Ką sužinojote apie tris skirtingas kultūras?

Koks yra fizinio kontakto vaidmuo?

Kas sukėlė (ar galėjo sukelti) konfliktus? Kaip jų vengėte ar juos sprendėte?

Ar yra kokių nors panašumų tarp jūsų kultūros ir kurios nors iš šių trijų kultūrų?

Kokie yra skirtumai?

Kuri kultūra pasirodė pati keisčiausia? Ką dar norėtumėte sužinoti apie šias kultūras?

Kaip jautėtės dalyvaudami žaidime?

Ką pastebėjote stebėdami vaidmenų žaidimą?

Žaidimas: Babelio bokštas / Misija neįmanoma (šaltinis: Intercom TC, Lorenzo Nava)

Veiklos aprašas

Ši veikla paremta komandos formavimo žaidimu „Misija neįmanoma“ daugiakultūriame kontekste. Grupė turėtų būti suskirstyta į pogrupius, kad būtų galima atlikti kai kurias užduotis; dalyviai gali pasitelkti tik kūno kalbą ir savo gimtąsias kalbas, tačiau neleidžiama kalbėti užsienio kalba, visiems dalyviams bendra kalba, anglų kalba. Užduočių pavyzdžiai: sudarykite visų komandos narių gimtadienių sąrašą; kartu parašykite eilėrašį; pašokite ką nors kartu; pasakykite greitakalbę visų grupės narių gimtosiomis kalbomis; sukurkite plakatą, skatinantį kultūrų įvairovę; nupieškite mėgstamą kraštovaizdį ir pan.

Aptarimas ir įvertinimas

Pradėkite nuo veiklos santraukos ir bendrų klausimų apie tai, kaip veikla vyko. Ar buvo malonu? Kodėl taip / ne? Tada padiskutuokite apie tai, kokia buvo sunkiausia užduotis ir kodėl. Kokia buvo lengviausia užduotis ir kodėl? Kiek lengviau būtų buvę, jei visi būtų kalbėję angliškai? Ar tikrai bendra kalba būtina, kad suprastume vienas kitą? Kokias priemones naudojote bendraudami ir siekdami įsitikinti, ar visi teisingai suprato?

Žaidimas: Atspėk žodį keliais komunikacijos kanalais (šaltinis: Lorenzo Nava, Filiz Ayseli)

Tikslas: skirtingų komunikacijos lygių ir kanalų supratimas.

Veiklos aprašas

Iš anksto paruoškite nedidelius popieriaus lapelius ir ant kiekvieno užrašykite po žodį, reiškiantį objektą. Padalykite grupę į keturias dalis. Kiekvienos grupės nariui duokite po lapelį su žodžiu. Pasakykite, kad perskaitytų jį ir ant popieriaus lapo nupieštų tą objektą kitam žaidėjui. Šis turi išsiaiškinti piešinio reikšmę ir apibūdinti jį žodžiu trečiam žaidėjui. O šis turi suprasti, kokį žodį apibūdino antras žaidėjas ir gestais parodyti jį ketvirtajam. Ketvirtas žaidėjas grįžta prie instruktoriaus ir pasako žodį. Jei teisingai, ketvirtas žaidėjas gauna kitą žodį; jei žodis neteisingas, jie turi pradėti iš naujo su tuo pačiu žodžiu. Laimi ta komanda, kuri teisingai pasako penkis žodžius.

Aptarimas ir įvertinimas

Aptarimas yra labai svarbus. Paprašykite dalyvių susiburti į didelę grupę diskusijai ir pakvieskite juos pasikalbėti apie tai, kas nutiko žaidime.

Pradėkite nuo veiklos santraukos ir bendrų klausimų apie tai, kaip veikla vyko. Ar buvo malonu? Kodėl taip / ne? Per aptarimą ir įvertinimą daugiausia dėmesio bus skiriama šiems klausimams: koks etapas buvo sunkiausias? Koks buvo šios užduoties tikslas? Kuo skyrėsi komunikacijos kanalai? Ar buvo vienodai lengva / sunku naudotis įvairiais komunikacijos kanalais? Kuriuos iš šių kanalų naudojate dažniau / rečiau? Kodėl?

Refleksija

- Kurią komunikacijos priemonę naudotumėte daugiakultūriame kontekste?
- Kuriuo bendravimo įrankiu naudodamasis jaučiatės mažiau patogiai?
- Ar pasidalintumėte su mumis įdomia patirtimi, susijusia su bendravimu su kitų kultūrų žmonėmis?
- Kaip padaryti, kad bendravimas su žmonėmis būtų efektyvesnis?

Kultūnai (animaciniai filmai apie kultūrinius nesusipratimus) yra tarsi vizualiniai kultūros asimiliatoriai. Besimokantiesiems rodomi (dažniausiai) keturi filmukai, vaizduojantys netikėtumus ar galimus nesusipratimus, nutinkančius žmonėms, atvykusiems į kitą kultūrą. Besimokančiųjų užduotis – apibūdinti filmukus ir pasakyti, ar jų nuomone, veikėjų reakcijos tinkamos. *Variantas:* duokite besimokantiesiems emotikonų (piktogramų, ideogramų ir šypsenėlių) ir paprašykite parašyti išsamius aprašymus asmeniui, kuris jų niekada nenaudojo.

What is the source of the problem?

Figure 9.1 The cultural meanings of 'Yes'. (Source: Feign, 1987.)

Šaltinis: <https://www.pinterest.fr/pin/397513104592256128>; <https://slideplayer.com/slide/5834255>

J veiksma orientuota užduotis: „Visame pasaulyje“ (šaltinis: Isabel Alonso-Belmonte ir María Fernández-Agüero)

Ši veikla gali būti atliekama mažose grupėse kelias savaites. Dalyviai sutelkia dėmesį į šalį ir turi rasti kultūrinių panašumų bei skirtumų su savo šalimi. Jų užduotis – vaizdinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, *PowerPoint* pateiktimi ar plakatais, pristatyti bendrus tarpkultūrinės komunikacijos taškus. Norėdami tai padaryti, dalyviai turi ieškoti informacijos internete, skaityti straipsnius, tinklaraščius, žiūrėti su tema susijusius vaizdo įrašus internete ir pan. Pranešėjai taip pat turėtų būti pasirengę atsakyti į asmeninius klausimus („Kodėl pasirinkote šią temą?“, „Kuo ji ypatinga?“).

Diskusijos ir debatai: „Ką jūs darytumėte?“

Dalyviams pristatoma problema, susijusi su tarpkultūriniais susidūrimais, grupėse kviečiama ją aptarti ir spręsti. Sprendimai pristatomi visiems. Besikomantieji turi pasirinkti, kurią pusę palaiko, aptarti galimybes ir, jei įmanoma, priimti sprendimą. Mokytojas skatina diskutuoti užduodamas provokuojančius klausimus arba ragindamas pasirinkti „už“ ar „prieš“.

Vaizdo įrašų naudojimas kūno kalbai stebėti

Šia veikla siekiama ugdyti mokinių gebėjimą įsiklausyti į kitų kūno kalbą, kad suprastų kai kurių svarbių neverbalinės komunikacijos elementų reikšmę.

Ši veikla suteikia galimybę besimokantiems atkreipti dėmesį į žmonių kūno kalbą ir spėti, ką žmonės sąmoningai ar nesąmoningai bando perteikti neverbaliniu būdu. Mokytojas iš anksto parenka trijų ar keturių minučių vaizdo įrašą, kuriame rodomi kai kurie bendravimo tarp kitos kultūros žmonių elementai. Mokytojas pateikia šiek tiek kontekstinės vaizdo įrašo informacijos. Tada apibūdina, kas yra dalyviai ir kioje situacijoje jie yra. Mokytojas prašo dalyvių pažiūrėti vaizdo įrašą išjungus garsą ir atidžiai stebėti, kaip žmonės sveikinasi ir bendrauja vieni su kitais (sutelkite dėmesį į rankos paspaudimą, šypsena, veido išraiškas, prisilietimus, emocijas, gestus ir akių kontaktą). Mokiniai apmąsto, ką tie asmenys bando perduoti, ir dalijasi savo išvadomis su kitais. Ką asmenys vaizdo įrašė bando pasakyti pasisveikinimais, gestais? Pravartu paprašyti besimokančiųjų paspėti, kuo jų kūno kalba yra panaši (ar nepanaši) į vaizdo įrašė matytų asmenų kūno kalbą.

Daugiau informacijos:

- [Nonverbal Communication and Body Language](#)
- [Bennett, J., 2026, Interactive Methods for Teaching about Cultural Differences](#)
- [Intercultural communication Resource Pack](#)
- [Role Play: A Practical Way to Teach Intercultural Communication](#)
- [A Practical Way to Teach Intercultural Communication](#)
- [Intercultural encounters](#)
- [8 Strategies for Teaching Intercultural Communication through Film](#)
- [Keynote: The Power of Nonverbal Communications | Joe Navarro](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Ar veiklos buvo naudingos? Kodėl? Ko išmokote?

Kurią naudotumėte su savo mokiniais?

▣ Atsakykite į klausimus

1. Kokie yra pagrindiniai komunikacijos komponentai?
2. Pateikite verbalinio, neverbalinio ir paraverbalinio bendravimo pavyzdžių.

▣ Pagalvokite

- Ar vienodai lengva / sunku naudotis įvairiais komunikacijos kanalais?
- Kuris yra jūsų mėgstamiausias / nemėgstamiausias? Kodėl? Ar esate kada nors patyrę nemalonumų? Ar pasidalintumėte ta patirtimi su kitais?
- Kaip jautėtės dalyvaudami anksčiau minėtose veiklose?
- Kokią veiklą naudotumėte su savo mokiniais? Kodėl? Kaip pakeistumėte ją, kad atitiktų jūsų kontekstą ir ugdytinių poreikius?
- Kokią dar veiklą siūlytumėte? Kodėl?

▣ Sužinokite daugiau

Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą:

- [Forms of communication: Verbal, Paraverbal and Non-Verbal](#)
- [Case work - Hotspots: Talks](#)
- [Defining intercultural communication](#)
- [Intercultural dialogue](#)
- [World Council on Intercultural and global competence](#)
- [Non-Verbal Communication | Leyla Tacconi | TEDxBritishSchoolofBrussels](#)

▣ Klausimai įsivertinti

1. Kokius tris dalykus išmokote šiame skyriuje?
2. Ką darėte, kai buvo sunku suprasti naują koncepciją?
3. Kas jums buvo lengva šiame skyriuje?
4. Kas jums buvo sunkiausia mokantis šio skyriaus medžiagą?
5. Kokį vieną dalyką padarėte tikrai gerai mokydami šio skyriaus medžiagą?
6. Ką reikia tobulinti? Kaip tai darysite?

